

PEKKA ERVAST

KIRKONOPIN TEOSOFIA

METAFYYSISIÄ TUTKIELMIA III

KIRKONOPIN TEOSOFIA

KRISTINUSKOA I.

KIRKONOPIN

TEOSOFIA

KOLME ESITELMÄÄ

PITÄNYT

PEKKA ERVAST

*Vaan me puhumme siitä
salatusta Jumalan viisaudesta
(theosophian en mysterioo),
jonka jumala on ennen maailman
alkua säätänyt meidän
kunniaksemme.
Paavalin 1 ep. Korint. 2: 7*

Näköispainos

(Ensimmäisestä painoksesta vuodelta 1914)

RUUSU-RISTIN KIRJALLISUUSSEURA R. Y.

JA

KRISTOSOFINEN KIRJALLISUUSSEURA R. Y.

Digitalisoitu näköispainos 2006

Arvi A. Karisto Oy:n kirjapaino
Hämeenlinna 1982

KIRKONOPIN TEOSOFIA:

I. Teologia ja antropologia.

II. Kristologia.

III. Käytännöllinen soteriologia.

I.

TEOLOGIA JA ANTROPOLOGIA.

Kristillinen dogmatikka eli uskonto-oppi esittää, kuten tiedämme, kirkollisen uskon opinkappaleet. Tätä dogmatikkaa ei opeteta muuta kuin oppikouluissa, ja kaikkein enimmän tietysti jumaluusoppineet, teologit saavat siihen syventyä. Mutta dogmatikassa on eräs kohta, joka jo monia vuosia on suuresti kiinnittänyt minun mieltäni, vaikken enää lukenutkaan itseäni uskovaisien piiriin, ja se on kristillisen uskonopin siveysoppi ahtaammassa merkityksessä.

Aikomukseni oli nyt puhua tästä seikasta ja näyttää, kuinka tämä kristillinen

siveysoppi ahtaammassa merkityksessä, tämä kirkonopin esoterinen siveysoppi niin sanoakseni, opettaa meille teosofiaa aivan samoin kuin kaikki uskonnot ja samoin kuin meidän päivinämme teosofia, s. o. jumalviisaus. Mutta kun otin vanhan dogmatikan oppikirjan käteeni ja rupesin sitä selaillemaan, tein hämmästyttävän huomion. Tein sen huomion, että dogmatikan, kristillisen uskonto-opin pääopit kaikki ovat kerrassaan teosofisia ja esoterisia oppeja, silloin kun niitä ymmärretään. Ja siksi päteki mieleni ei ainoastaan puhua tuosta asiasta, josta alkuaan aioin puhua, vaan myös luoda pienen silmäyksen dogmatikkamme toisiin oppeihin.

Otanpa heti alustukseksi pienen esimerkin. Meidän dogmatikkamme sanoo, että kristinusko ei ole ainoastaan paras kaikista uskonnoista vaan ainoa totinen uskonto, koska se yksistään on Jumalan

ilmottama uskonto. Kaikki muut uskonnot ovat luonnollisia, sanoo kristillinen uskonto-oppi. Kaikki muut uskonnot ovat ihmisten, profettain antamia, mutta kristinusko on Jumalan itsensä välittömästi antama poikansa kautta.

Tämä väite on väärä, epähistoriallinen ja järjetön, jos sen käsittää sillä materialistisella, historiallisella tavalla kuin kirkko. Sillä kristinuskosta ei millään muotoa voida toteen näyttää objektiivisesti ja tieteellisesti, että se olisi ihmeellisempi toisia uskontoja. Siitä ei voida millään tavalla toteen näyttää, että se olisi Jumalan ilmottama enemmän kuin muutkaan uskonnot. Sillä samalla kuin kristinusko oppinsa suhteen on aivankuin uusi laitos, esitys niistä vanhoista opeista, jotka esiintyvät kaikissa maailman uskonnoissa, siis aivan kuin uusi korjattu painos vanhaa kirjaa, häämöttää samalla kristinuskon

takana inhimillinen henkilö, Jeesus Natsarealainen, joka tämän kristinuskon ensimmäisenä ilmotti. Ja hänestä, Jeesus Natsarealaisesta ei voida sen ihmeellisemmin todistaa, että hän olisi Jumala kuin Buddhasta tai Muhammedista tai Intian vanhoista Rischeistä. Me emme voi historiallisesti tai ulkokohtaisesti mitään muuta tietää, kuin että pari tuhatta vuotta sitten luultavasti eli Palestinassa muuan Jeesus Natsarealaiseksi kutsuttu viisas profetta, joka pani alkuun sen henkisen liikkeen, minkä me nyt tunnemme kristinuskon nimellä. Historiallisesti katsoen sellainen väite, että kristinuskko olisi sen nojalla ainoa totinen uskonto, että se on Jumalan välittömästi ilmottama, on aivan perää ja pohjaa vailla.

Mutta katsokaamme tuota samaa väitettä: ainoa totinen uskonto on se, jonka Jumala välittömästi ilmottaa — sillä sehän

on ydinajatus tässä väitteessä. Katso-
kaamme tätä sanaa *sub specie aeternitatis*,
»ikuisuuden näkökannalta».

Silloin meidän heti täytyy tunnustaa, että
tuo väite — ainoa totinen uskonto on Ju-
malan välittömästi ilmottama — on ehdot-
tomasti tosi. Mutta se on ikuinen totuus,
se ei ole paikallinen, ajallinen, historialli-
nen totuus, vaan totuus, joka on tekemi-
sissä joka ainoan ihmisyksilön kanssa,
sillä joka ainoa inhimillinen sielu pitkän
kehityksenkulkunsa aikana ensin aina
omaksuu luonnollisen käsityksen elämästä.
Tämä merkitsee: ihminen aina ensin pit-
kän pitkinä aikoina monessa ruumistuk-
sessa osaa omistaa ainoastaan sellaisen
maailmankatsomuksen, jonka hän saa toi-
selta, toisilta ihmisiltä tai järjestetyltä lai-
tokselta, kirkolta, koululta, yliopistolta. Ih-
minen aina ensin omaksuu tällaisen
maailmankatsomuksen — aivan yhden-

tekevää, millä nimellä sitä kutsutaan, vaikkapa kirkolliseksi uskonnoksi. Niinkauan kuin ihminen ottaa vastaan maailmankatsomuksen ja uskonnollisen käsityksen ulkoapäin, niin kauan hän on vielä vain niin sanoakseni luonnollisessa tilassa. Hän ottaa vastaan vain luonnollisia uskonoppeja. Mutta kun hän tulee siihen kohtaan, että Jumalan ääni alkaa puhua hänen sisässään, silloin hän tulee ainoan totisen maailmankatsomuksen yhteyteen, sillä silloin Jumala — millä nimellä tahansa sitä tahdotte kutsua — Elämä, Jumala, Totuus, alkaa välittömästi vaikuttaa hänen omassa sisässään, niin että hän tulee ainoan totisen maailmankatsomuksen yhteyteen, sen maailmankatsomuksen, jonka hänelle ilmottaa itse Elämän Herra, itse Totuus.

Ja tältä kannalta, tältä ikuiselta psykologiselta ja henkiseltä kannalta siis meidän

dogmatikkamme väite on aivan tosi. Ehkä paremmin sanoen tuohon karkean materialistiseen dogmatikan väitteeseen sisältyy mitä suurin, syvin iankaikkinen totuus, kun sen käsittää.

Ja sama on laita dogmatikan muidenkin oppien. Kristillinen uskonto-oppi jaetaan kolmeen osaan, jotka ovat n. k. »teologia», n. k. »antropologia» ja n. k. »kristologia». Teologia, ensimmäinen osa kristillisestä uskonto-opista, puhuu Jumalasta, antropologia puhuu ihmisestä ja kristologia, jota myös sanotaan soteriologiaksi, puhuu Kristuksesta eli pelastuksesta, siitä, millä tavalla ihminen voi pelastua pahasta takaisin Jumalan yhteyteen.

Teologia, joka siis selvittää meille Jumalan, niinkuin uskonto-oppi sanoo (nimi »teologia» merkitsee »jumaluusoppi»),alkaa ensin todistamalla Jumalan olemassaoloa ja ryhtyy sitten määrittelemään Jumalan

ominaisuuksia. Kun luemme ensimmäiset selitykset Jumalan olemassaolosta ja teologian tehtävistä, huomaamme, että kristillinen uskonto-oppi ei puhu siitä filosofisesta Jumalasta eli Jumaluudesta, jota metafysisellisemmät, syvällisemmät uskonnot, sellaiset kuin buddhanusko tai brahmanismi Intiassa puhuvat. Se ei puhu tästä suuresta elämän salaisuudesta, joka on kaiken takana ja jonka me välttämättömästi järjellämme löydämme eli ymmärrämme olevan, vaikkemme siitä mitään tiedä. Sen elämän ensimmäisen salaisuuden, suurimman mysterion me järjellämme tiedämme olevan, vaikkemme ollenkaan tiedä, minkälainen se on, koska *kaikki* siihen sisältyy. Tästä jumaluudesta te tiedätte useitten itämaalaisten uskontojen puhuvan. Buddha nimittää sitä Olemassaoloksi, Totuudeksi, vanhat hindulaiset filosofit sitä kutsuivat Parabrahmaniksi. Nyky-

aikaisessa teosofiassa puhumme filosofian Absolutista eli Ehdottomasta mitä suurimmalla nöyryydellä, koska parempia määritelmiä ei voi sille löytyä kuin vanha intialainen määritelmä. Kun kysytään, minkälainen on Jumaluus, vastaa hindulainen viisas: »neeti, neeti». Tämä lyhyt vastaus merkitsee vain: »Jumaluus ei ole niin eikä se ole näin.» Muuta ei voi siitä sanoa. Se ei ole sitä eikä tätä. Ja kuitenkin kaikki tiedämme, että se Jumaluus on.

Mutta kristillinen uskonto-oppi sanoo: kristinusko on sentähdenkin korkein uskonto, että se vie meidät ainoan totisen personallisen Isän Jumalan yhteyteen. Siis huomaamme heti, että kristillinen uskonto-oppi itse tunnustaa: minä en puhu ollenkaan Absolutista, minä puhun personallisesta Jumalasta, personallinen Jumala on korkein. Me jotka olemme tottuneet

ajattelemaan sekä itämaalaiselta että länsi-
maalaiselta kannalta, me, jotka olemme
tottuneet ajattelemaan teosofisesti me tie-
dämme, että viisaat ovat opettaneet: tuo
suuri Ehdoton Elämä, joka on kaiken
takana, on ilmennyksissään personallinen,
mutta ei ole rajottunut yhteen ainoaan
personaan. On olemassa alku-salaisuus,
ensimäinen tämän Ehdottoman ilmennys,
joka on kaiken olevaisen Isä. Tästä ehkä
jollakin tavalla uskaltaisin sanoa: »se on
personallinen», mutta ei personallinen
silloin kuitenkaan siinä merkityksessä,
kuin me ymmärrämme personallisen, vaan
ainoastaan siinä merkityksessä että se
ensimäinen ehdoton ilmennys, joka on
kaiken Isä, on tajuntaa, itsetajuntaa ja
järkeä ja rakkautta, ja kaikkea korkeinta,
mitä ajatella voi. Sillä tavalla ainoastaan;
sen personallisuus, jos sen yhteydessä
uskallamme puhua personallisuudesta, on

siis suurempi, korkeampi, kaikin tavoin ylempi ja toisenlainen kuin meidän personallisuutemme, mutta ei niin, että me olisimme ikäänkuin korkeampia olentoja, vaan niin, että hänen personallisuutensa, vaikka se meidän käsityksemme mukaan olisi aivan kuin personaton, on kuitenkin suurempi ja täydellisempi kuin meidän personamme. Mutta tämä Ehdottoman ensimmäinen ilmennys on meille oikeastaan yhtä salaperäinen kuin Ehdoton itse. Sillä kun viisaat — nykyaikaiset ja muinaiset — puhuvat personallisesta Jumalasta tai personallisista Jumalista, eivät he puhu tuosta ensimmäisestä salaisuudesta, joka on yhtä Ehdottoman kanssa, vaan he puhuvat siitä ja viittaavat siihen, että maailmankaikkeus on täynnä personallisia jumalia, että maailmankaikkeus on itse asiassa tällaisten personallisten jumalolentojen ikuinen äärettömyys. Ja vetääk-

semme tämän totuuden hieman lähemmäksi itseämme: meidän maailmankaikkeutemme, meidän aurinkokuntamme on tällaisen korkean personallisen olennon ilmennys ja toimintapiiri. Meille jotka tässä Tellusplanetalla elämme ja olemme, meille on korkein personallinen Jumala, josta me voimme mitään ymmärtää ja tietoa saada, se Olento, se äärettömän korkea ihmeellinen olento, joka on meidän aurinkokuntamme takana, sen hallitsija, sen kuningas, sen luoja, sen isä. Siis kun kristillinen uskonto-oppi sanoo, että se tahtoo viedä ihmiset personallisen Jumalan yhteyteen, sanoo se samalla, että se tahtoo viedä ihmisiä sen personallisen Jumalan yhteyteen, joka on meidän taivaallinen personallinen isämme, meidän aurinkokuntamme Jumala.

Näemme tämän vielä selvemmin siitä tosiseikasta, että heti kun kristillinen

uskonto-oppi alkaa määritellä personallista Jumalaa, se selittää Jumalan olevan kolmiyhteisen, puhuen Isästä, Pojasta ja Pyhästä Hengestä. Kaikki olemme pienestä pitäin oppineet, että Jumala on kolmiyhteinen personallinen olento. Olemme oppineet, mitkä tehtävät tässä Jumalassa ovat kullakin personalla, erityisesti, mikä on Isä Jumala ja hänen tehtävänsä maailman luojana, mikä on Jumalan Poika, toinen kolminaisuuden persona, myös Kristukseksi kutsuttu, ja hänen tehtävänsä ihmiskunnan pelastuksen yhteydessä, ja mikä on kolmas jumalallinen persona eli Pyhä Henki ja hänen tehtävänsä historian johdossa, varsinkin kristillisen kirkon johdossa.

Tämän kaiken olemme oppineet ja jokainen meistä tietää mitä näistä asioista kristillisessä opissa opetetaan. Voimme edellyttää, että ne ovat kaikille selvät, ja sentähden vain kysyä, mikä totuus piilee

oppien takana. Millä tavalla on totta, että Jumala on kolmiyhteinen? millä tavalla todellakin aurinkokuntamme persoonallinen Jumala on kolmiyhteinen?

Kun vähänkään olemme päässeet ymmärtämään Jumalan mysteriota, hän on Isä Jumala ja Isänä kaiken luoja. Hän on Isänä kaikkien olentojen takana, niin että hän on tajunnassa ihmistenkin takana. Jokaisen ihmisen henki eli iankaikkinen sielu on Isästä Jumalasta lähtenyt, on Jumalan lapsi. Mutta Jumala, Isä Jumala, joka iankaikkisen Ehdottoman kohdusta kutsuu esille elävien olentojen maailman — tämä Isä Luoja ei ollenkaan umpimähkään luo eikä lausu suuria luomissanoja harkitsematta, vaan hän on aivan kuin rakennusmestari, joka maailman rakentaa valmiin järjestyksen mukaan. Hän on Luoja, joka ei sokeasti antaudu luomistyöhön, vaan on tarkasti valmiiksi ajatellut,

mitä hän tahtoo luoda. Ja niinpä on hänellä mielessään jo ennen maailman luomista valmis ihannekuva siitä, mitä hän tahtoo aikaansaada. Ja tämä ihannekuva, hänen ajatuksensa, hänen neronsa luoma, hänen rakkautensa ja inspirationsa luoma, on täydellinen taivaallinen ihminen. Se on Jumalan totinen Poika, hänen oma luomansa ihannekuva, jota hän rakastaa, jota hän ennen maailman alkua rakasti ja synnytti, hänen omien kokemustensa ja tuskiensa henkinen tulos. Se on hänen poikansa ja se on hän itse toisessa olomuodossa. Tämä täydellinen taivaallinen ihminen, joka elää Isän Jumalan tajunnassa, joka siinä elää elävänä ihmisenä, elävänä suurena taivaallisena ihmisenä — mystillisenä Kristuksena, koska kristillisessä uskonto-opissa toista persoonaa kutsutaan Kristukseksi, — tämä ennen maailman alkua luotu ihannekuva, täy-

dellinen ihminen, Kristus, on Jumalan toinen persona. Ja tämä ihannekuva, joka on elävä, koska se on Jumalan tajunnassa eikä jumalallinen Luoja voi mitään kuollutta luoda, tämä elävä täydellinen ihminen on rakkautta, sillä se on yhdistävä voima, jonka mukaan kaikki rakennetaan. Samalla tavalla rakennusmestarin piirustus, kun hän talon laittaa, on symboli hänen omasta inspiratsioonistaan ja rakkaudestaan; hänen rakkautensa se kuvan kautta yhdistää eri rakennusaineet ihanaksi sopusoinnuksi. Ja jos mikään rakennusaine tulee väärälle paikalle, pakottaa piirustuksessa asuva täydellisyyden voima, että tuo aine siirretään väärästä paikasta pois ja kaikki rakennetaan piirustuksen mukaan.

Samalla tavalla kuin Isän Jumalan tajunnassa elävä ihminen kuvaa täydellistä ihmistä, on sama elävä Kristus se rakkaus,

se jumalallisen rakkauden voima, jonka kautta maailma luodaan ja jota ilman ei mitään tehdä, mitä tehdään. Sillä jos mikään on, joka ei sen kuvan mukaan muodostu, se korjataan pois, ja Isä Jumala menettelee rakentamisessaan aivan niinkuin viisas rakennusmestari, s. o. täydellisen järjestelmän mukaisesti ja täydellisessä järjestyksessä, käyttäen täydellistä järkeä. Ei ala rakennusmestari katosta vaan ensin laitetaan maaperä sellaiseksi, että se kannattaa ja vasta sitten sen päälle alkaa rakennus kohota alhaalta ylös. Samalla tavalla Isä Jumalakin maailmaa rakentaessaan noudattaa järkensä mukaista järjestystä ja säännöllisyyttä. Hänen järkensä läpitukee koko maailman — se ohjaa kaikkia niitä voimia, jotka häntä palvellen maailmaa rakentavat; hänen järkensä hallitsee niitä Pyhänä Henkenä, jota vastaan ei saa rikkoa.

Jumalan, Isän Jumalan kolmas persoona, kolmas ilmennysmuoto on Pyhä Henki, se järki, joka kaiken kehityksen määrää — jonka järjellisten lakien mukaan kaikki elämä ja kaikki kehitys muodostuu ja jota vastaan ei kukaan voi syntiä tehdä. Ei kukaan elävä olento voi tehdä syntiä eli rikkoa Jumalan Pyhää Henkeä vastaan, niin että synti tai aikomus annettaisiin anteeksi. Ei ikäänään. Sitä ei ikinä anneta anteeksi. Sitä ei voida koskaan antaa anteeksi. Vaan aina, jos mikään olento ei ymmärrä noudattaa tai ei tahdo noudattaa elämän lakeja, saa hän kärsiä seurauksista. Sitä tarkotetaan salaisesti, kun sanotaan, että kaikki muu synti annetaan ihmiselle anteeksi, mutta ei synti Pyhää Henkeä vastaan. Tarkotetaan, ettei voi kukaan rikkoa elämän lakeja, sillä Jumalan Pyhä järki, Jumalan Pyhä Henki on ne määrännyt. Niitä lakeja vastaan ei voi kukaan

ihminen rikkoa, vaan hänen täytyy itse kärsiä seuraukset ja sillä tavalla oppia tietämään, mikä on maailmaa ohjaava elämän laki, mitenkä hänen tulee lopulta menetellä. Tulee ymmärtää oikein, mitä on synti Pyhää Henkeä vastaan, jota ei anneta anteeksi. Se ei merkitse, että synti tätä Pyhää Henkeä vastaan kantaisi seurauksena iankaikkista kadotusta eli kärsimystä, vaan niinkuin sanallisesti sanotaan: sitä ei anneta anteeksi, vaan täytyy kärsiä seuraukset! Eihän mitenkään voi »antaa anteeksi» rakennusta rakennettaessa, jos siinä ei menetellä luonnonlakien mukaisesti. Jos rakennusmestarin päähän pälkähtäisi ruveta rakentamaan akkuna ensin, ennenkuin seinät, ei siitä tulisi mitään, hän ei voi millään tempulla saada semmoista aikaan, vaan hänen täytyy tunnustaa, että järjen ja luonnon laki on, että täytyy ensin rakentaa seinää jonkun mat-

kaa, ennenkuin akkunaa voi laatia. Vaikka ihminen on tietämätön asiasta ja tietämättömyydessään — ei suinkaan missään pahassa tarkoituksessa — tahtoo tehdä sellaista, joka ei ole järjen ja järjestyksen ja lakien mukaista, niin hänen täytyy itse huomata se mahdottomaksi, hänen täytyy huomata erehtyneensä ja alottaa uudestaan toisella tavalla.

Tällä tavalla totisesti meidän personalinen Jumalamme on kolmiyhteinen. Isä Jumala, joka Luojana on kaiken takana, Jumalan Poika, joka on Isän Jumalan tajunnassa oleva täydellinen ihanne, jota maailman rakentamisessa tavoitellaan ja joka lopulta on saavutettava, ja kolmanneksi Jumalan Pyhä Henki, joka on vain jumalallinen Järki toiminnassa.

Nämä ovat kristillisen teologian pääkohdat.

Kun siirrytään antropologiaan, eli »op-

piin ihmisestä», niin muistamme, että meidän kristillinen uskonto-oppi on meille opettanut, kuinka Isä Jumala puhalsi elävän hengen ihmiseen luomisessa ja kuinka ihmisessä täten alkuperäisesti asui Jumalan kuva, mutta kuinka tämä kuva sitten syntiinlankeemuksessa rikottiin, sillä ihminen ei osannut pysytellä alkuperäisessä Jumalan kuvassa vaan kuunteli viettelijän ääntä ja lankesi.

Nyt on Jumalan kuva rikottu ihmiskunnassa ja jokaisessa yksityisessä ihmisessä, ja alkuperäinen sopusointu Jumalan kanssa on uudestaan saatava aikaan. Tämä alkuperäinen hyvä väli Jumalan kanssa ei ole uudistettavissa ihmisen omin voimin vaan ainoastaan Jumalan armon kautta Kristuksessa. Näin meidän kristillinen uskonto-oppimme antropologiassaan, opis- saan ihmisestä, opettaa. Ja siinä on kohta, jota epäilemättä teistä jokainen on ajatellut,

kun hän ensin rupesi epäilemään kristinuskon eli paremmin sanoen kirkon oppien totuutta. Te ajattelitte silloin: »minkätähden viettelys tuli maailmaan? Minkätähden Jumala loi ihmisen, jonka piti langeta ja jonka lankeemuksesta, piti tulla kärsimys? Mistä on paha saanut alkunsa?» Tämä kysymys jää ratkaisemattomaksi, kun ainoastaan draamallisen realistisella ja aineellisella tavalla selitetään, ensin kuinka ihmisiä paratisissa vietteli paha henki ja sitten kuinka paha henki alkuperäisesti lankesi ylhäisestä tilastaan, kuinka Saatana taivaassa joukkoineen teki kapinaa Jumalaa vastaan ja lankesi. Tämä on realistisesti kuvattu, tämä on ikäänkuin suuremoista näytelmää, mutta se ei meille selitä kerrassaan mitään. Kun rupeamme epäilemään kristillisten oppien totuutta omien elämäkokemustemme johdosta, niin huomaamme, että koko pahan selvittely on

ontto, sillä se ainoastaan lykkää pahan alkuperän ihmisestä kauemmaksi henki-
maailmaan mutta ei selitä mitään. Kuka
ensin teki Saatanan ylpeäksi? Miksikä
ylpeys tuli Saatanaan? Siihen kysymyk-
seen emme saa mitään vastausta. Päin-
vastoin jumaluusoppineet tulevat aivan
levottomiksi, jos heitä ahdistamme tällai-
silla kysymyksillä: »mutta minkätähden
Saatana tuli ylpeäksi ja lankesi? Miksikä
Jumala loi sellaisia enkeleitä?» He hätäi-
sinä vastaavat: »Jumalallisia asioita ei
saa tutkia, ihminen tulee onnettomaksi,
jos hän rupeaa selailemaan Jumalan päivä-
kirjaa. Sitä me emme voi tietää.» Silloin
me tietysti sanomme: »mutta sehän on
suoraa humbugia ja me olemme oikeu-
tetut selittämään itsellemme pahan ar-
votusta millä tavalla tahansa, sillä koko
kristillinen oppijärjestelmä on rakennettu
tälle pahan arvotuksen ontolle selitykselle.

Elleivät nuo ensimmäiset enkelit ensin olisi langenneet, ei tietysti ihmiskuntakaan olisi langennut, eikä tietysti mitään pelastusta eikä armoa olisi eikä mitään kirkkoa eikä papistoa tarvittaisi, ei mitään. . . Jos eivät nuo enkelit alkuperäisesti langenneet, niin on kaikki turhaa, Jos koko tuo selitys alkuperäisistä enkeleistä on tuulesta temmattu, silloin on tuulesta temmattu koko suuri järjestelmä armopelastuksesta, verikuolemasta, sovitukselta j. n. e. ja sillä tavalla kirkko ja sen välitystoimi ihmisten hyväksi on tyhjän päälle rakennettu.»

Ja meidän täytyy tunnustaa itsellemme, kun alamme tällä tavalla epäillä, ettemme pääse muuhun ensin. Alamme itse itsellemme selittää pahan arvotusta.

Mutta kun tulemme teosofeiksi, kun tutustumme viisasten omiin oppeihin, kun opimme katselemaan maailmaa viisasten silmillä, kun alamme vähäsen ymmärtää,

mitä he ovat maailmasta tienneet, ja mielikuvituksessamme hiukan seurata heidän tietojensa ja ajatustensa lentoa, silloin meille myös pahan arvotus selviää hyvin yksinkertaisesti. Aivan liian yksinkertaisella tavalla, tekisi mieli sanoa. Sillä viisaat ihmiset ovat aina opettaneet — niinkuin jo tässä äsken teologiasta puhuttaessa mainittiin, — että kaiken olemassaolon takana on yksi salaisuus. Siis jos paha on maailmassa, jos on kärsimystä, jos on syntiä ja tietämättömyyttä, jos on vihaa ja vääryyttä, niin on Jumaluus siihen syypää; elämän alkuperäinen salaisuus on kaikkeen syypää, se on kaiken takana. Miksikä sitä kieltäisimme? Miksikä tahoisimme olla aivan kuin sokkosilla ja keksiä jos minkälaisia lankeemuksia, enkeleiden ja ihmisten taivaallisia näytelmiä, kun emme kuitenkaan pääse yli eikä ympäri siitä päivänselvästä totuudesta,

että jos pahaa on, jos kärsimystä on, on jumalallinen elämä itse siihen alkuperäisesti syypää. Tämä on ensimmäinen asia, mikä meidän on ymmärrettävä. Jokainen viisas tämän ymmärtää. Ei ole muuta kuin yksi salaisuus kaiken olemassaolon takana ja siihen salaisuuteen uppoutuu sekä hyvä että se, mitä me kutsumme pahaksi.

Tosin käy niin, että kun syvennymme viisasten maailmankatsomukseen, kun itse tahdomme ja koetamme elää viisaiden elämäkäsitteiden sisään, kun omassa personassamme tahdomme toteuttaa alkuperäistä jumalallista viisautta, silloin pahan arvotus saa enemmän subjektiivisen muodon. Silloin paha, niinkuin olemme olleet tilaisuudessa muulloin puhumaan, *pahana* häipyä näkyvistä. Paha ei sellaisessa vanhassa pelottavassa merkityksessä ole enää. Vaan myöntäkäämme käytännöllisistä syistä, — ja kukapa sitä ei myöntäisi

— että on olemassa kaksinaisuus, paha ja hyvä, äärimmäisyyksissään, kuten kirkko sanoo, Saatana ja Kristus, itsekkyyys ja epäitsekkyyys, tietämättömyys ja tieto, kehittymättömyys ja kehitys. Ihminen voi olla tietämätön ja kehittymätön, paha, itsekäs, hän voi myös olla kaiken tämän vastakohta. Mutta kaksinaisuudesta huolimatta on vain yksi elämä ilmiöiden takana.

Mistä siis johtuu ihmisen itsekkyyys? mistä johtuu hänen itserakkautensa, hänen rakkautensa itseensä? Se johtuu Jumalasta — Isän Jumalan alkuperäisestä ajatuksesta, Kristuksesta, niinkuin kabbalistisesti sanotaan, että Kristus ja Saatana ovat yhtä. Kuten teosofisesti sanomme, enkeli ja demooni ovat yhtä, ihmisen korkeampi minä ja hänen alempi minänsä ovat yhtä. Ihmisen korkeampi minä, joka on yhteydessä hengen kanssa, on enkeli.

Ihmisen alempi minä, hänen Saatanansa, paholaisensa, perkeleensä on demooni. Kuinka tämä on ymmärrettävä? kuinka filosofisesti käsitettävä? Ainakin käytännöllisen filosofisesti voimme sen perin selvästi käsittää. Ajatelkaamme vain Isän Jumalan poikaa Kristusta, toista personaa, josta sanoimme, että se on rakkaus ihan-teessa ruumistuneena, rakkaus, jonka mukaan ja jonka kautta kaikki tehdään. Tämä rakkauden voima ja Pyhässä Hengessä asuva järjen voima on Isän Jumalan synnyttämän ja antaman inhimillisen hengen kautta joutunut myös ihmisen omaisuudeksi, inhimillisen yksilön omaisuudeksi. Vaikkemme siitä ole tietoisia luonnollisessa tilassamme, olemme tietysti sellaisessa asemassa. Koska olemme Jumalan lapsia eli Jumalan poikia, koska alkuperäisesti Jumalan kuva on meissä, niin kannamme sisässämme sekä Isän Jumalan antaman

luomistahdon että Jumalan Pojan antaman rakkauskyvyn ja Jumalan järjen antaman ymmärryksen. Meillä on tämä kaikki sisässämme, jokainen ihminen tietää olevansa tahtova, tunteva ja tietävä olento. Meidän henkemme on kolmiyhteinen, sillä me olemme pienoiskoossa heijastusta jumalallisesta toiminnasta ja tajunnasta. Koska nyt meidän sisässämme asuu rakkaus ja minkälainen rakkaus? jumalallinen rakkaus, niin millä tavalla se ensin ilmenee? Ajatelkaamme vähäsen tuota rakkauden voimaa, joka on aurinkokuntamme Jumalassa. Ketä Jumala rakastaa? Jumala rakastaa maailmaa. Mutta mitä maailma on? Se on Jumalan itsensä ilmennys, Jumala itse. Siis Jumala rakastaa itseään. Jumala rakastaa koko maailmaansa, jonka hän loi, mutta rakastaa samalla omaa itseään, sillä hän rakastaa juuri omaa ihannekuvaansa. Ja jos meidän täytyisi

mennä vielä syvemmälle, koska voisimme sanoa, että meidän aurinkokuntamme Jumala saattaa tietysti rakastaa koko sitä suurta maailmaa, joka on hänen ulkopuolellaan, niin joudumme lopulta siihen lopulliseen ylipääsemättömään salaisuuteen, joka on Ehdottoman ensimmäinen ilmennys eli Logos, jota ilman ei mikään ole ja joka ei voi rakastaa mitään muuta kuin itseään, koska mitään muuta ei ole. Jumalallinen rakkaus on rakkaus, joka rakastaa itseään. Ei ole muuta enää sen ulkopuolella, sillä koko ilmennyt maailmankaikkeus on sen itsensä ilmennys. Syvimmässä jumalallisessa salaisuudessa Jumalallinen Rakkaus rakastaa itseään, ja meidän kannalta katsoen tämä on jumalallinen rakkaus Kristuksessa, että Jumala rakastaa täydellisyyttä koko maailmassa, omassa maailmassaan, rakastaa koko omaa luomaansa maailmaa ja omaa

täydellisyyttään. Ja koska tämä rakkaus rakastaa toiselta puolen itseään ja toiselta puolen kaikkea, niin rakkaus ihmisessäkin ilmenee sillä tavalla, että se toiselta puolen (ensin) ihastuu itseensä ja toiselta puolen kaikkeen. Ihminen ei tiedä eikä ymmärrä, että se rakkaudenvoima, joka on hänen sisässään, on jumalallinen rakkaus, ja että se rakastaa täydellisyyttä ja rakastaa koko maailmaa. Hän ei voi sitä eroa tietää, vaan kun hän tulee tietoiseksi omista jumalallisista voimistaan, hän ei voi rakastaa muuta ensin kuin sitä maailmaa, joka lähinnä on hänen maailmaansa, nim. omaa itseänsä. Sentähden ihmiselle on välttämätön kehitys se, jota me kutsumme alaspäiseksi kaareksi eli astumiseksi aineeseen, toisin sanoen aikakausi, jolloin ihminen oppii enemmän ja enemmän rakastamaan itseään. Hän lankeaa yhä syvemmälle ja syvemmälle pois puhtaasta

Jumalankuvasta, joka tietenkin on hänen sisällään. Hän henkisesti lankee siitä pois, jumalallista kehitysjärjestystä noudattaen. Hän lankeaa pois alkuperäisestä jumaluudesta, joka on siemenenä hänen sisässään, ja itsekkyyys hänessä kehittyy.

Nyt tietysti olemme jo kulkeneet tämän tien, kaikkien sivistyskansojen ihmiset ainakin ovat jo tämän tien suorittaneet, niin että kukaan ei voi tästä saada tukea omalle pahuudelleen, sillä itsekkyyks on luonnollista vain niinkauankuin ihminen ei mistään muusta tiedä eikä muuta ymmärrä. Hänen täytyy rakastaa itseään, se on hänen ensimmäinen läksynsä, sillä muuten hän ei koskaan tulisi inhimilliseksi yksilöksi.

Mutta kun olemme oppineet itsekkäiksi — ja sen olemme jo aikoja sitten oppineet, — silloin alkaa meille epäitsekkyyden läksy, silloin meidän täytyy antaa juma-

lallisten voimien vaikuttaa meissä toiseen suuntaan, että Jumalan tavalla alamme myös rakastaa kaikkea. Ja silloin rakkautemme ulkonee omasta itsestämme ja kohdistuu toisiin ihmisiin, pieneen piiriin, joka vähitellen laajenemistaan laajenee, kunnes se käsittää koko maailman, kunnes meissä toteutuu Isän Jumalan alkuperäinen ihannekuva, kunnes Jumalan Poika, Kristus, minkä meidän Isämme on ennen maailman alkua luonut, voi ottaa asuntonsa täydellisesti meihin ja olla meissä täydellisesti elävä.

OOOOOO

II.

KRISTOLOGIA.

Kun siirrymme kristillisen uskonto-opin kolmanteen osastoon, jonka nimenä on soteriologia eli oppi pelastuksesta, teemme siinäkin heti sen huomion, että kristillinen uskonto-oppi tässä kohden aineellistuttaa ja rajottaa ikuista totuutta, sillä huomaamme aivan kuin edellisiäkin osia tarkastaessamme, että puhe silmännähtävästi on pysyvistä asioista, suurista elämän totuuksista, jotka ovat tulleet aineellistetuiksi ja jonkun verran väärinkäsitetyiksi meidän kristillisessä soteriologiassa.

Soteriologia eli oppi pelastuksesta ja-

kautuu itsestään kolmeen kohtaan. Ensimmäisessä puhutaan pelastuksen valmistamisesta ja toisessa Vapahtajan toiminnasta, joka on pelastuksen varsinainen keskus ja ydin, minkä vuoksi myös koko tätä toista kohtaa pelastusopista kutsutaan nimellä »kristologia» eli oppi Kristuksesta. Ja kolmanneksi soteriologia puhuu Pyhän Hengen armo vaikutuksesta yksityisessä ihmisessä eli siis toisin sanoin, millä tavalla pelastus toteutuu yksilössä.

Ensimmäinen kohta käsittää siis pelastuksen valmistamista, ja kristillisen uskonto-opin mukaan tällä tarkotetaan, että ihmiskunta syntiinlankeemuksessa kadotti alkuperäisen jumalankuvansa ja vaipui ehdottomasti syntiin; että sitten vedenpauksen perästä Jumala antoi ihmiskunnan jakautua eri kansoihin ja noiden kulkea omia teitään; että näitä kansoja kutsutaan pakanoiksi ja sitä tilaa, jossa ne henki-

sesti ovat, pakanuudeksi; mutta että Jumala samalla valitsi yhden kansan, Juudan kansan, varsinaisesti omaksensa, jossa hän valmisti ihmiskunnalle pelastusta erikoisella tavalla.

Kristillinen uskonto-oppi sanoo nimenomaan pakanakansoista, että he saattoivat luoda paljon merkillistä kulttuuri-elämän kaikilla aloilla, tieteen, taiteen, yhteiskunnallisen sivistyksen ja valtiotieteen alalla, mutta etteivät osanneet luoda mitään oikeata ja pysyväistä uskonnon alalla. Pakanallisille kansoille luonnonmukaista, sanoo kristillinen uskonto-oppi, on myös se, että he aivankuin yhdellä suulla huutavat: mikä on totuus? ja mitä meidän tulee tehdä, että pelastuisimme synnistä ja kadotuksesta? Sitävastoin Israelin kansa, Juudan kansa, Herran varsinaisesti valitsema kansa, oli koko ajan Jumalan huolenpidon alaisena, ja siinä

kansassa Jumala valmisti pelastusta siten, että hän antoi Israelin kansalle profetiansa kautta lain ja myös lupauksen. Israelin kansa — sanoo kristillinen uskontooppi — erosi siinä pakanakansoista, että sillä oli Jumalan laki tiedossa, että se tiesi Jumalan laissaan näyttäneen ihmiskunnalle, kuinka langennut ja syntinen se on. Pakanat eivät tiedä tästä Jumalan vanhurskaudesta ja hänen vanhurskautensa vaatimuksista ihmisten suhteen. Pakanat elävät suruttomuudessa, jota vastoin Israelin kansalle paljastettiin profettain välityksellä Jumalan lain ankaruus. Tämä opetti Israelin kansaa tuntemaan syntisyyttään, näkemään, kuinka kaukana se oli Jumalan täydellisyydestä, mutta samalla antoi heille lupauksen, lupauksen siitä, että kerran tulee Messias, hän, joka vie kansansa Jumalan tykö, joka pelastajana ilmestyy maailmaan ihmisten luo ja uu-

distaa ihmisten alkuperäisen puhtaan yhteyden Jumalan kanssa.

Tietysti jos me käsitämme näitä asioita historiallisina tosiseikkoina, niinkuin meidän kristillinen uskonto-oppimme tahtoo ja vaatii, silloin meidän täytyy heti tunnustaa, että tällöinen käsitys on epätieteellinen, epähistoriallinen ja siis valheellinen. Sillä me tiedämme, ettei ole mitään semmoista pakanakansaa, joka kokonaan olisi tietämätön Jumalasta ja Hänen laistaan, tietämätön elämän laista. Ei ole mitään semmoista kansaa. Jos menemme kuinka raakalaisen ja sivistymättömän kansan keskelle, näemme, että heilläkin on olemassa käsitys jumalista ja siitä, että ihmisen pitäisi pyrkiä paremmaksi, ja jos menemme suuriin sivistyskansoihin, joita kaikkia kristillinen teologia kutsuu pakanallisiksi, niin huomaamme, että heille on Jumala, käyttääksemme kristillistä kieltä,

ilmestynyt ja profettainsa kautta opettanut aivan samaa, ehkä vielä syvällisempiä ja korkeampia asioita kuin konsanaan Juudan kansalle. Ei ole ollenkaan totta, että Juudan kansa olisi ollut ainoa kansa, joka olisi tiennyt yhdestä Jumalasta. Kristillinen uskonto-oppi on aina opettanut ja kouluissa opetetaan lapsille, että Juudan kansa yksin tiesi yksijumaluudesta, että se yksin oli monoteistinen kansa, mutta tämä ei ole historiallisesti totta, sillä pakanakansoilla, vaikka puhuivatkin monista jumalista, oli filosofisena oppina tieto yhdestä suuresta jumaluudesta. Emme voi kutsua esim. intialaista kansaa polyteistiseksi eli monijumalaiseksi, niinkuin sitä halveksivalla nimellä kutsutaan, vaan meidän täytyy kutsua sitä yhtä hyvällä syyllä monoteistiseksi kuin Juudan kansaa. Sillä Intian kansa nimenomaan terotti filosofisena selviönä, että Jumaluus on yksi kai-

ken ilmiömaailman takana, ja heidän käsityksensä jumaluudesta oli totisesti filosofinen verrattuna juutalaisten sangen ahtaaseen, personalliseen ja ihmismäiseen käsitykseen Jumalasta; kun nyt perästäpäin tutkimme juutalaisten käsitystä Jumalasta, ja tarkastamme sitä niin sanoakseni yleisuskonnollisesti sivistyneinä ja vertaamme sitä muiden kansojen käsityksiin, täytyy myöntää, että Juutalaisten Jehova on kaikkein inhimillisimpiä ja aineellisimpia, sanoisinpa karkeimpia jumal-käsitteitä mitä on olemassa. Sentähden semmoinen väite kuin kristillisen uskonto opin on historiallisesti katsoen väärä.

Mutta jos me katsomme näitä asioita suurina henkisinä totuuksina emmekä historiallisina tosiseikkoina, silloin ne ovat tosia. Silloin ne paljastavat meille tärkeitä elämän totuuksia. Pakanakansoja ja pakanaihmisiä ei ole olemassa eikä ole ol-

lut olemassa ainoastaan määrättyissä piireissä, vaan pakanoita on aina ollut ja on aina, riippumatta siitä, millä nimellä niitä kutsutaan, — kutsuttakoon heitä kristityiksi, juutalaisiksi, muhamettilaisiksi tai millä nimellä tahansa. Meidän keskelämme on pakanoita, välttämättä suuri osa ihmiskuntaa on pakanoita tänä päivänäkin, pakanoita siinä merkityksessä, että he eivät tiedä elämän laista. Kyllä he ovat siitä kuulleet, kyllä kaikissa kansoissa on saarnattu elämän laista, kyllä viisaat aina ovat selittäneet elämää ja osottaneet, mihinkä ihmisten tulisi pyrkiä; mutta ihminen on luonnostaan semmoinen olento, ettei hän voi ottaa tätä sanomaa vastaan, niinkauankuin hän vielä elää, käyttääksemme kristillistä nimitystä, »suruttomuuden tilassa». Niinkauankuin ihminen rakastaa personallista elämää näkyväisessä maailmassa ja kaikissa sen olomuodoissa

eikä kaipaa, syvempää, niinkauankuin hän on sieluna vielä siksi kokematon, että hän on niin sanoakseni tyytyväinen omaan itseensä ja toisiin ja maailmaan semmoiseen, niin kauan hän tietysti on »pakana».

Toiselta puolen taas »Israelin kansa» ei ole juutalainen kansa, jonka Jumala silloin ja silloin olisi valinnut erityistä tarkotusta varten, vaan Israel merkitsee sanatarkasti »Jumalan valittu kansa», ja Jumalan kansa on kokoonpantu kaikista niistä ihmisistä, nyt elävistä ja ennen eläneistä, jotka kaipaavat Jumalaa, jotka kaipaavat hengessään ja sielussaan selvitystä omasta itsestään, jotka ovat huomanneet, että heillä on alempi itse, itsekäs persoonallisuus, joka ei tuota heille onnea, vaan heitä ahdistaa, ja jotka sentähden ikävöivät ylempiä, ikävöivät Jumalaa, ikävöivät vapautumista omasta itsekkyydestä. Kaikki

tämmöiset ihmiset ovat Israelin kansaa, ja niiden lukumäärä kasvaa päivä päivältä; tänäpäivänä on Israelin kansa monta vertaa suurempi kuin esim. tuhannen tai kymmenen tuhatta vuotta sitten. Kuta enemmän ihmiskunta yleensä kehittyy älynsä puolesta ja siveellisissä hyveissä, sitä enemmän henki tulee levottomaksi ihmisten sisällä ja alkaa kaivata omaa elämää. Ihminen ei enää sisimmässään kaipaa persoonallista onnea, vaan hän kaipaa onnea yleensä maailmaan. Hän kaipaa epäitsestä elämää, hän kaipaa Jumalaa.

Tämmöinen on siis pakanuuden ja Israelin kansan esoterinen määritys. Ja tosiaan Israelin kansa eli ne sielut, jotka muodostavat Israelin kansan, valmistavat ihmiskunnan pelastusta. He tekevät mahdolliseksi, että Vapahtajan salaisuus tulee ilmi, he voivat ottaa Vapahtajan vastaan, heidän keskuuteen Vapahtaja voi syntyä.

Toinen kohta soteriologiassa eli pelastusopissa puhuu Vapahtajan persoonallisuudesta. Ja kristillinen uskontooppi todistaa ensin laajalti, että Jeesus Kristus, Jumalan poika, joka ilmestyi maan päälle noin pari tuhatta vuotta sitten, oli totinen Jumala ja totinen ihminen; ja selittää siten, kuinka tällä Kristuksella on kolme virkaa eli tehtävää, profetallinen, ylimäis-papillinen ja kuninkaallinen virka.

Tiedämme tosiasiana, että jos mikään kysymys on saanut aikaan päänvaivaa kristillisessä historiassa, jos mikään kysymys on herättänyt ristiriitaa ihmisten sieluissa ja riitaa ihmisten kesellä, on se tämä kysymys Kristuksen jumalallisesta ja inhimillisestä luonnosta. Älkäämme luulko, että tämä oppi, joka meille uskontoopissamme esitetään valmiina oppina, niin että me pienestä saakka kasvamme siihen käsitykseen, että Jeesus Kristus oli totinen

Jumala ja samalla totinen ihminen, — että tämä oppi olisi ollut alusta saakka valmis. Ei, me voimme historiallisesti nähdä, kuinka tätä oppia vähitellen kehitettiin, kuinka siitä alussa oli erilaisia mielipiteitä. Vasta Nikean kirkolliskokouksessa v. 325, johon keisari Konstantinin kutsusta oli saapunut 2,048 pappia ja piispaa, säädettiin keisarin ehdotuksesta ja tahdosta oppi Kristuksen jumalallisesta luonnosta pysyväiseksi kirkonopiksi, ja kuitenkin ainoastaan 318 jumaluusoppinutta alistui heti kannattamaan tätä Jerusalemin piispan laatimaa ja keisarin puoltamaa dogmia. Mutta vielä tänä päivänä pidetään pakonoina ja kadotuksen lapsina, melkeinpä huonoina ja epäsiiveellisinä ihmisinä kristikunnassa niitä, jotka eivät tunnusta Jumalaksi Jeesusta Kristusta, ihmistä, joka eli 2000 vuotta sitten Palestinassa. Huolimatta tämän opinkappaleen järjettömyy-

destä, jos luullaan sen tarkottavan historiallista Jeesusta, ymmärrämme kuitenkin teosofeina, että tässäkin on esitetty syvällinen elämäntotuus. Kuka nimittäin ensimmäisenä puhui Kristuksesta Jumalana? Kuka pani alkuun oikeastaan koko kirkon opin? Se oli Paavali. Mutta Paavali oli epäilemättä syvällinen henki, kokenut ihminen, joka tiesi paljon Jumalan salatusta viisaudesta (Theosophia en mysterio). Ja hän on tietenkin alussa tarkottanut todellista asiaa, ei semmoista, josta ihmiset voivat riidellä ja perästä päättää, kuinka se on oleva. Kuinka ihminen voi mennä päättämään elämän totuuksista, jumalallisista asioista: »niiden pitää olla niin tai näin»! Menemmekö sanomaan luonnolle, että sen pitää olla mieleemme mukainen? Ei, me voimme ainoastaan tutkia luontoa, mutta meidän järkemme ei voi laatia lakeja luonnolle; meidän täytyy nöyryyä

luonnon ja elämän edessä ja iloita siitä, että näemme totuuden. Sentähden Paavali mysterioihin vihittynä alkuperäisesti paljasti elävän totuuden, jota myöhemmin on määritelty ja selvitelty ja lisäilty; mutta ihmisteko ei ole yhtä totuuden kanssa.

Kun muistamme, mitä viime kerralla puhuttiin mystillisestä Kristuksesta, mitä puhuttiin Jumalan pojasta, silloin ymmärrämme Paavalin alkuperäisen tarkotuksen. Sillä Jumalan elävä poika on Isän Logoksen ihannekuva täydellisestä ihmisestä, ja tämä ihannekuva, jonka mukaan ja jonka kautta koko maailma on luotu, ei ole kuollut niinkuin piirros paperilla, vaan elävä voima ja tajunta, jonka täydellisyydessä voimme erottaa kaksi puolta. Toinen on jumalallinen rakkaus ja jumalallinen aate eli idea, joka antaa inhimilliselle täydellisyydelle ääriiviivat; voisimme sanoa, että rakkaus tässä Jumalan pojassa eli

Isän Jumalan elävässä täydellisyys-ajatuksessa on itse ajatuksen koossapitävä voima, joka antaa sille inhimillisen suurpiirteisyyden ja tekee siitä ilmenneen maailman sisällä piilevän suuren ihmisen eli suuret kasvot (Makroprosopus). Toisen puolen tässä elävässä Isän Jumalan täydellisyys-ajatuksessa muodostavat kaikkien ihmisten ikuiset henget. Jokaisella ihmisellä on niinkuin nyt teosofisesti sanomme oma monaadinsa, oma ikuinen henkensä. Tämä ihmisen sisäinen henki eli monaadi myös on Jumalan poika, s. o. Isästä Jumalasta syntynyt, ja aivan kuin atomi Isän Jumalan täydellisyys-ajatuksessa eli toisessa personassa. Nämä atomit, joista jokainen siis on osanen Kristuksen ruumiissa, muodostavat yhdessä Jumalan täydellisyys-ajatuksen elämäpuolen. Jumalan rakkaus-ajatus sitoo kaikki nämä monaadit eli pojat yhdeksi ihmiseksi,

eläväksi Kristukseksi, joka itsekin on elävä tajunta, koska hän on Jumala itse omassa kuvassaan.

Muistakaamme raamatun sanaa: »niin rakasti Jumala maailmaa, että hän antoi ainosyntyisen poikansa». Tämän ymmärrämme nyt merkitsevän: niin rakasti Isä Jumala maailmaa, että hän keskitti siihen koko huomionsa, hän loi vain tuon yhden suuren ajatuksen, täydellisyys-ajatuksen, ja pitää mielensä siinä kiinni. Niinhän ihminen, joka todella neron inspiratsioonilla luo taideteoksen, ei voi muuta ajatella, ei tuhlata huomiotaan muuhun, vaan kohdistaa koko ajatuksensa, koko rakkautensa, koko henkensä innon taideteokseen, jonka hän luo. Siinä on silloin hänen maailmansa, siinä on silloin hänen kaikkeutensa. Mutta ihmisnero saattaa tällä tavalla ainoastaan joksikin aikaa keskittää voimansa, huomionsa ja tarmonsaa. Ju-

malallinen Isä on niin suuri rakkaudessaan, että hän maailman alusta sen loppuun saakka pitää mielensä ja huomionsa kiinni yhdessä kohdassa, tuossa yhdessä asiassa, jonka takia ja jonka kautta maailma luodaan. Todella suuri on Isä Jumala ja hänen rakkautensa, kun ei ole hänellä muuta kuin yksi ainosyntyinen poika, yksi rakkausajatus, johon hän kaiken huomionsa kohdistaa. Ja jokainen ihminen on samalla Jumalan ainosyntyinen poika, koska jokainen ihminen hengessään kuuluu siihen Kristusolentoon, joka on Isän Jumalan iankaikkisuus-ajatus. Ja totisesti voimme tästä Kristuksesta sanoa — se on itsestään jo selvä, — että hän on täydellinen Jumala ja täydellinen ihminen. Hän on todella sekä Jumala että ihminen, hänessä ei asu mikään ristiriita eikä mikään erimielisyys. Ihminen, joka ei tiedä tästä salaisuudesta, on henkisesti katsoen mykkä

ja kykenemätön siitä puhumaan, mutta ihminen, joka salaisuuden tuntee, hän tietää, mitä tarkotetaan, kun sanotaan »täydellinen ihminen, täydellinen Jumala».

Kun sitten uskonto-opissa puhutaan Kristuksen kolmesta virasta, profetallisesta, ylimmäispapillisesta ja kuninkaallisesta virasta, sanotaan sanasta sanaan näin: Vapahtajan profetallinen virka oli se osa hänen toimestaan, että hän sanoissa ja töissä antoi ihmisille tiedon iankaikkisen elämän totuudesta. Vapahtajan ylimmäispapillinen toimi on siinä, että hän on uhrannut itsensä iankaikkisesti päteväksi uhriksi ihmiskunnan syntien edestä ja rukoilee heidän puolestansa. Ja hänen kuninkaallinen virkansa on siinä, että hän Jumal-ihmisenä aina tekee ihmiset osallisiksi hänen kuolemansa kautta hankitun pelastuksen armosta.

Lukiessamme kristillisessä uskonto-

opissa näistä »viroista» olemme taipuiset pitämään koko hämärältä tuntuvaa esitystä semmoisena teologisena saivarteluna, jossa ei ole elämää eikä henkeä, ei pontta eikä perää. Mutta kun katsomme niitä esoterisesti ja edellytämme, että niidenkin avulla on kuvattu ikuisia totuuksia — yleisiä asioita eikä yhden historiallisen henkilön elämää koskevia yksityisseikkoja, silloin nekin vievät meidät mystillisen Kristuksen ymmärtämiseen.

Mystillisellä Kristuksella on tosiaan kolme tehtävää ihmiskunnan suhteen, sillä Jumalan täydellisyys-ajatus puhuu luonnossa ja elämässä, ihmisten sisällä ja ihmisten] suulla. Hän on todella ainoa totinen profeta! Sama Jumalan täydellisyys-ajatus, sama Jumalan poika eli Kristus on myös ylimmäinen pappi, koska hän on ainoa välittäjä Jumalan ja ihmisen välillä. Ei ole muuta todellista välittäjää

Isän Jumalan ja personallisen ihmisen välillä kuin se Kristus, se Isän täydellisyysajatus, jonka helmassa meidänkin sisäinen olemuksemme lepää. Ihminen ihmisenä ei tarvitse pappissäätyä, ei kirkkoa, ei uskontoa, ei mitään menoja lähestyä Jumalaa, hän ei tarvitse mitään muuta kuin sisäisen tiedon Jumalan täydellisyysajatukselta, Jumalan pojasta, Kristuksesta. Silloin hän voi lähestyä Isää hengessään. Ja kolmanneksi mystillisellä Kristuksella on kuninkaallinen virka, koska hän, Jumalan poika, on ainoa, joka voi antaa meille kuolemattomuuden. Toisin sanoin meidän oma sisäinen henkemme, oma sisäinen Jumalanpoikamme, joka myös on lihaan astunut, kuollut ja ristiinnaulittu meidän tähtemme, hän se on ainoa meissä, joka on kuolematon itsessään. Me ihmisinä voimme olla kuolemattomia ainoastaan sillä ehdolla, että yhdyimme omassa tajunnas-

samme tähän sisäiseen Vapahtajaan eli Kristukseen. Ei mikään muu maailmassa voi tehdä meitä kuolemattomiksi.

Täten on selvä myös se ero, mikä ihannassa heprealaiskirjeessä tehdään Kristuksen kolmen viran, profetallisen, ylimmäispapillisen ja kuninkaallisen välillä.

OOOOOO

III.

KÄYTÄNNÖLLINEN SOTERIOLOGIA.

Olemme nyt tulleet kristillisen uskonto-opin pelastusopin kolmanteen kohtaan eli oppiin Pyhän Hengen armovaikutuksesta yksityisessä ihmisessä. Ja jos mikään kohta kristillisessä uskonto-opissa todistaa meille, että kirkossakin on ollut alkuaan salaista viisautta kaikkien opin-kappaleitten ja selitysten takana, niin sen todistaa meille tämä kohta, joka kristillisessä uskonto-opissa on kaikkein tärkein, ainakin käytännöllisesti katsoen, koska se meille selittää, millä tavalla pelastus tapahtuu. Sillä vaikka kirkossa yleensä kä-

sitetään, että usko se on, joka autuaaksi tekee (ainakin meidän protestanttisessa kirkkokunnassa nimenomaan terotetaan, että usko yksin tekee ihmisen autuaaksi), niin kuitenkin kristillisessä dogmatikassa selvästi näytetään, että tämä usko, joka ihmisen autuaaksi tekee, ei ole äkkiä otettavissa, vaan että se ihmisessä vähitellen kasvaa. Tätä asiaa ehkei selitetä yleisesti kirkoissa ja seurakunnan kokouksissa, sitä ei selitetä yleisesti kansalle, mutta teologit itse ja ne, jotka oppikouluissa tutustuvat kristilliseen teologiaan, saavat kuulla ja lukea, että uskokin ihmisessä vähitellen kasvaa, vieläpä niin säännönmukaisesti, että nimenomaan sanotaan: Jumala on järjestyksen Jumala. Pyhä Henki ei toimi ihmisessä umpimähkään vaan määrättyssä järjestyksessä.

Pyhän Hengen työ yksityisessä ihmisessä jaetaan dogmatikassa eri askeleihin

eli asteihin, joten ihmisen pelastus ei ole hetken huumaus, vaan määrätyn sisällisen kasvun tulos. Tämä on tärkeä ja merkille pantava opinkappale, sillä se näkyy unohduneen kristikunnalta yleensä, joten kristityt käytännöllisesti katsoen eivät osaa arvostella henkisen elämän asioita. Jos heidän keskellään esiintyy saarnaaja, joka puhuu, että uskossa täytyy kasvaa, että uskossa on määrättyitä asteita, ei voi yhtäkkiä tulla pelastetuksi, täytyy tuntea niitä ja niitä tunteita, katsotaan häntä epäilevin silmin ja ajatellaan: mikähän ylpeyden henki tuohon on mennyt, sillä uskohan on lapsen asia, pitää uskoa yksinkertaisesti aivan niinkuin pieni lapsi, että voi tulla autuaaksi. Tämä on yleinen käsitys, ja tämä estää todellisen henkisen elämän heräämistä ja kasvua kristityissä. Syy tähän käsitykseen on osaksi siinä, että kristillinen uskonto-oppi esittää uskon kasvua

sangen hämäräperäisesti ja että sen todistelu jonkun verran käy kehässä, niin kuin tulemme näkemään, jotavastoin kun heitämme valoa alkuperäiseen jakoon, se saa aivan toisenlaisen luonteen.

Uskon tie, ristin tie eli Pyhän Hengen armo vaikutus ihmisessä jakautuu viiteen kohtaan, ja dogmatikan mukaan on ensimmäinen askel tällä uskon tiellä n. k. kutsumus. Toinen askel on kääntymys eli mielenmuutos, kolmas askel on vanhurskauttaminen, neljäs on uudestisyntyminen ja viides on kirkastus.

Mutta kuinka nyt kristillinen uskontooppi esittää näitä eri kohtia ja askeleita? Se alottaa sanomalla, että me emme koskaan saa unohtaa, että on kysymys ainoastaan Jumalan armosta. Ihminen ei itse voi mitään; protestanttisessa kirkossa nimenomaan terotetaan, että ihminen ei voi töillään mitään. Katolisessa kirkossa

sanotaan, että ihminen töilläänkin auttaa eteenpäin pelastustaan, mutta protestanttisessa opetetaan, että töillä ihminen ei voi ollenkaan auttaa itseään autuuden asioissa, ainoastaan uskolla, sillä kaikki tapahtuu Jumalan armosta. Tämä on ensimmäinen tärkeä edellytys; jos emme sitä ymmärrä, sanoo kristillinen dogmatikkamme, emme voi sitten ymmärtää muutakaan. Kaiken pohjana ja perustana on oppi Jumalan armosta. Vieläpä tällä opilla on nurja puolensa — se minun täytyy sulkumerkkien välissä huomauttaa — niin epäloogillinen ja kauhea, että se sanoo: jos ihminen tulee pelastetuksi, on se yksin Jumalan armosta ja yksin Jumalan ansiota; mutta jos ihmissielu joutuu kadotukseen, on se yksinään ihmisen syy, sillä hänellä oli vapaus valita. Muistan vielä, kun tätä luettiin koulussa ja nimenomaan terotettiin mieleemme, että on meidän syymme, el-

lemme omaksu Jumalan armoa, vaan joudumme ikuiseen kadotukseen, jotavastoin on yksin Jumalan ansiota, jos pelastumme — muistan, kuinka läpitseni kulki kauhun väristys ja kuinka minun täytyi lykätä luotani kaamea ajatuskuva, joka silloin johtui mieleeni ja olisi tehnyt minut hulluksi, jos olisin hetkeäkään sitä ajatuksissani hautonut. En osannut tuomita sitä valheeksi silloin, vaan pelästyin, sillä se teki Jumalasta perkeleen. Meidän päivinämme useimmat ihmiset jo ymmärtävät, että vapaaehtoinen valinta Jumalan armon ja ikuisen kadotuksen välillä on loogillinen mahdottomuus. Ei voi olla vapaudesta kysymys, ellei vapautta ole ollut alusta saakka. Mutta ihminen ei ole tänne syntynyt vapaaehtoisesti, hän ei ole itseään eikä maailmaa luonut, ei tätä uskoa eikä tätä valintaa. Hän on Luojan orja, hän on pakosta tullut tänne eikä hänen edes-

sään ole mitään vapaaehtoista valintaa. Jokainen ajatteleva ihminen ymmärtää, että jos yksikään ihmissielu joutuisi kadotukseen, olisi se juuri Jumalan syy eikä kenenkään muun, Hänen, joka jokaisen ihmisen alkuaan loi. Puhe armosta tältä kannalta on ivaa ja jättäkäämme se sikseen.

Katsokaamme nyt, mitä kristillinen uskonto-oppi kertoo Pyhän Hengen armo-vaikutuksesta ja uskon eri askeleista. Mitä ensinnäkin on kutsumus, mitä sitten on kääntymys, vanhurskauttaminen j. n e.?

Kutsumus on kristillisen uskonto-opin mukaan se, että ihminen kuullessaan tai lukiessaan Jumalan sanaa tuntee sielussaan aivankuin kaipuuta Kristuksen armoon. Raamatussa jokin kohta iskee häneen aivan kuin salaman välähdyksellä: niin vaatii Jumala, että minun pitäisi olla — ja näin minä olen; taikka: niin paljon

rakastaa Jumala maailmaa, niin paljon minuakin, mitätöntä, huonoa! Tämmöisestä luonnollisesta, inhimillisestä tunteesta sanotaan dogmatikassa: Jumala kutsuu eli etsii ihmistä.

Kutsumusta seuraa sitten kääntymys eli mielen muutos, parannus, katumus eli itsensä kieltäminen. Niin monta nimeä on toisella askeleella, joka on siinä, että ihminen rupee tutkimaan itseään Jumalan sanan valossa, syventyy itseensä, huomaa itsensä auttamattoman syntiseksi ja huonoksi Jumalan täydellisyyden ja vanhurskauden rinnalla. Hän on itse asiassa kadotuksen lapsi, hän ei voi mitään tehdä noustakseen, parantuakseen. Jos hän vähän yrittää, on kaikki turhaa, hän ei voi itseään pelastaa, hän on kuin sairas, joka tarvitsee lääkärin apua. Ja ihmisen sisäinen itsetutkimus loppuu hänen sielunsa hätähuutoon: armahda minua syntistä!

Ja silloin alkaa hänelle vanhurskauttaminen. Tämä on uskonto-opin mukaan sitä, että ihminen ollen aivan ilman toivoa ja omaa mahdollisuutta, heittäytyy kokonaan Jumalan armoon, ottaen vastaan Jumalan tarjooman pelastuksen Jeesuksessa Kristuksessa ja syventyen uskossa siihen, että Jumala kaikesta pitää huolta. »Autuuttava kristillinen usko on siinä, sanotaan, että katuvaan syntinen, tuntien ja tunnustaen syntinsä, tuomitsee sen Jumalan vanhurskauden tuomiolla ja sydämessään täydellisesti luottaen ainoastaan Jeesuksen Kristuksen sovitukseseen, antautuu Jumalan armoihin.

Vanhurskauttaminen on siis se Jumalan armon ja tuomion toiminta, jossa Jumala armossaan Kristuksen tähden antaa uskovalle synnit anteeksi, ottaa hänet armolapsekseen ja perillisekseen sekä antaa hänelle oman Pyhän Henkensä.»

Samalla kun ihminen näin heittäytyy Jumalan armoihin, Jumala jollakin mystillisellä tavalla antaa hänelle hänen syntinsä anteeksi, vieläpä antaa hänelle oman Pyhän Henkensä, niin että ihminen tullessaan vanhurskautetuksi uskossa ottaa neljännen askelen uskon tiellä, jolloin hän syntyy uudestaan. Tämä uudestaansyntyminen, sanotaan dogmatikassa, on vertauskuvallinen puhe, koska ihminen silloin tulee uudeksi ihmiseksi. Hänellä on uusi sydän ja mieli, hän nyt tahtoo, mitä Jumala tahtoo, ja mitä Jumala on Jeesuksessa Kristuksessa ilmottanut. Hän ei ole syntinön, sanotaan nimenomaan, mutta hän kuitenkin saa Jumalalta Pyhän Hengen voiman, jolla voi tehdä Pyhän Hengen töitä ja vastustaa syntiä. Vaikka synti ja kiusaus hänellä vielä on, niin hänelle nyt annetaan kyky voittaa synti.

Ja kun ihminen näin on uudestaan-

syntynyt, hän itse asiassa kulkee tiellä, jota kutsutaan kirkastukseksi eli pyhitykseksi. Kristillisen dogmatikan mukaan hän, kuten Paavali sanoo, pukee päällensä Kristuksen, tulee siinä määrin osalliseksi Jumalan armosta Jeesuksessa Kristuksessa, että hänessä Kristus tulee eläväksi ja hän itse kasvaa Kristuksen kaltaisuuteen.

Näin kauniisti lopetetaan esitys uskon tiestä dogmatikassa. Ja tästä kaikesta, lisätään vihdoin, seuraa kristillisen ihmisen vapaus, joka on siinä että hän ei ole enää lain orja, ei jumalallisen eikä inhimillisen, vaan vapaa. Jumalan oma tahto tekee itsensä tunnetuksi hänen sielussaan, niin että ihminen omassa tahdossaan tahtoo mitä Jumala tahtoo.

Näin kristillinen uskonto-oppi, ja meidän tehtäväksemme jää vain kaihomielin kysyä: missä ovat kristityt? Missä ovat ne uudestasynntyneet kristityt, jotka ovat kir-

kastetut Kristuksen kaltaisuuteen? . . .
Tosiaan kristikunta on unhottanut senkin
viisauden, joka kirkon uskossa piilee!
Jos joku meidän päivinämme alkaisi elää
niinkuin Kristus, niin että Kristus olisi
hänessä elävä, pelkään että kristityt kat-
selisivat häntä epäillen, luultavasti hän
joutuisi tekemisiin oikeus- ja poliisivallan
kanssa. Kuinka kävi esim. duhoboorein
Venäjällä? Nuo »hengen soturit» olivat
oppimatonta väkeä, mutta he uskoivat,
että ihminen oli Pyhän Hengen temppeli
ja että Pyhän Hengen piti vaikuttaa kus-
sakin kristityssä yksilössä — Kristus on
ainoastaan näyttänyt esimerkkiä, he opet-
tivat, esimerkkiä siitä, kuinka se ihminen
elää, jossa Kristus on elävä. Kun Kristus
kieltää meitä sotimasta, aseita kantamasta
j. n. e., niin senkin ihmisen, jossa Kristus
on elävä, täytyy elää Kristuksen käskyjen
mukaan, sillä nämä vain kuvaavat kristi-

tyn luonnollista elämää, ja siis kieltäytyä tappamasta, aseita kantamasta j. n. e. Duhoboorit koettivat panna tätä toimeen — millä seurauksella, sen hyvin tiedämme. Heidät otettiin kiinni ja pakotettiin väkivallalla aseita kantamaan ja kun eivät tätä tehneet, pantiin vankeuteen. Tiedämme myös, kuinka hyvän työn Tolstoi teki, kun toimitti niin paljon rahaa heille, että 5,000 duhobooria pääsi muuttamaan Amerikkaan. Eikö tämä selvästi osoita, että meidän nykyisissä yhteiskunnissamme Kristuksen kaltaisuus on jokseenkin outo ilmiö? Vaikkakin nämä yhteiskunnat ja kirkot kutsuvat itseään kristillisiksi ja opettavat uskonopissaan, että ihmisen pitää tulla Kristuksen kaltaiseksi ja alkaa tehdä Kristuksen kaltaisia töitä, eivät kristityt uskalla ajatellakaan todellisuudessa sellaisia asioita, emmekä liioin näe ympärillämme semmoista Kristuksen kaltaista elämää.

Eikä syy ole etsittävä ainoastaan ulko-
naisista vaikeuksista, yhteiskunnallisten
olosuhteiden epäkristillisyydestä. Syy on
varsinaisesti syvemmällä. Syy on ihmi-
sissä itsessään, heidän omassa kykene-
mättömyydessään. Useat vakavat ja op-
pineet kristityt ovat ihmeekseen ja ikäväk-
seen tehneet sen kokemuksen, etteivät osaa
noudattaa oman dogmatikkansa uskon-
elämää. Kuinka moni pappi ja teologi lie-
nee ihmeteltyt, lukiessaan uskonto-opissa
uudestaansyntymisestä, vanhurskauttami-
sesta ja kirkastuksesta, kun huomaa, ettei
hänessä tuo kaikki ole tapahtunut! Eihän
hän saata itselleen valehdella; hän tietää
itsessään, ettei hän ole Kristuksen kaltai-
nen elämässään eikä tee samoja tekoja
kuin Kristus. Ehkä meidän täytyykin ve-
tää se johtopäätös, että tämä salainen itse-
arvostelu on syynä siihen, ettei dogmati-
kan nimenomaisista vaatimuksista puhuta

julkisesti. Ne ovat vanhoja asioita, arvellaan, joita alusta saakka on opetettu — Paavali niistä jo puhuu,— mutta ne ovat samalla kaukana todellisuudesta. Kai Jumalan armosta johtuu, että joku kristitty joskus voi päästä pitemmälle uskonelämässä. Jumalan armo kai niinkään viisaudessaan vaikuttaa sen, etteivät kaikki pääse siihen . . .

Katsokaamme nyt tätä oppia Pyhän Hengen armovaikutuksesta salatieteellisesti kannalta. Salatieteellinen kanta on se, joka perustuu tietoon henkisen elämän ehdoista ja laeista. Kun meillä on tietoa, kykenemme arvostelemaan. Kun tiedämme, mitä on henkinen elämä, ymmärrämme toisten puhetta siitä. Kristillinen uskontooppi väittää puhuvansa henkisistä asioista. Sitä täytyy siis voida ymmärtää ja selittää. Jos ei sen puhe ole tuulesta temmattu, on se alkuaan perustunut tietoon. Kun tiedon valossa nyt katselemme sen

esityksiä, pitää näiden paljastua silmillemme totuuksina. Teologian, antropologian ja kristologian suhteen olemme huomanneet niin tapahtuvan, ja sama on laita myös käytännöllisen pelastusopin. Kaiku meillä on tässäkin ikivanhasta opista ja ikivanhasta totuudesta. Pyhän Hengen armovaikutus yksilössä kuvaa meille ihmisen henkisen kasvun kaitaa tietä, jyrkkää ja pitkää, kivistä ja orjantappuraista, vaikeata ja vaivaloista tietä! Eipä ihme, jollei uskovainen kristitty sen päämääriä saavuta! Kaukana sen korkeudet siintävät ja elämä elämän perästä meiltä kuluu, ennenkuin huipulle nousemme . . .

Mutta kun katselemme uskonto-opin esitystä salatieteelliseltä kannalta, silloin meidän täytyy myöntää, että siinä opetetaan vanhasta tutusta henkisen kehityksen — puhdistuksen ja vihkimyksen — tiestä niin selvästi kuin opettaa voi.

Ensimmäinen askel, sanotaan, on kutsu-
mus. Kuinka me teosofeina selitämme
kutsumuksen? Kuka ihminen on kutsuttu?
Jumalan kutsuma, henkisen totuuden kut-
suma on ainoastaan se ihminen, joka et-
sii totuutta. Tämä on ensimmäinen ehto.
Ihmisen täytyy totuutta etsiä. Jos hän
tahtoo kulkea tiellä silmät auki, silloin hän-
nen täytyy etsiä. Elämä voi kyllä kulet-
taa meitä pitkin n. k. puhdistuksen tietä
jonkun matkan, mutta me emme koskaan
voi päästä vihkimyksen portin läpi, el-
lemme itse sitä tahdo, ellemme itse ole et-
sineet. Tosiaan, kuten kirkko sanoo ar-
mosta puhuessaan, ihmisen tulee itse va-
lita. Mutta kysymyksessä ei ole ikuinen
autuus ja ikuinen kadotus, kysymyksessä
on ainoastaan valinta pimeydessä ja tie-
tämättömyydessä vaeltamisen ja totuuden
tiedon välillä. Siis aivan yksinkertainen,
inhimillinen, luonnollinen asia. Eikä ku-

kaan ihminen itsestään ala, elämä se pakkottaa ihmistä etsimään totuutta. Hän kokee siksi paljon elämässään ja johtuu ajattelemaan siksi paljon ajatuksia kokemuksiensa johdosta, että hän lopuksi alkaa etsiä totuutta ja kysyy itseltään, mitä elämä on. Silloin tarjotaan hänelle kaikenlaisia elämänselityksiä. Monet uskonnot ja maailmanselitykset astuvat hänen eteensä, kukin sanoo: »näin minä selitän elämän», mutta hän, ihminen, joka todella etsii totuutta, hän sanoo: »minä en ollenkaan voi tyytyä mihinkään sellaiseen, joka sitoo ajatustani, joka määrätyllä tavalla vääntää ajatustani ymmärtämään, vaan minä tahdon itse elämältä saada tietää, mitä on totuus. Minä toisin sanoin tahdon oppia tuntemaan Jumalaa itseään, en mitään kertomuksia Jumalasta. Niinkauankuin tyydyn toisen tai toisen uskonnon tai ihmisen selitykseen Jumalasta, en vielä etsi

Jumalaa, en vielä etsi totuutta.» Vasta silloin kun ihminen sanoo: »minä tahdon nähdä ja tuntea Sinut, tahdon tietää Sinun nimesi, Sinä Elämän Jumala», vasta silloin ihminen alkaa etsiä todellisella tavalla.

Toinenkin merkille pantava kohta on huomattava tässä etsimisessä. Totuuden etsijä näet ei saa etsiä ihmisiä. Häntä eivät saa kietoa puheet erikoisten ihmisten hyveistä ja rakkaudesta. Hän ei vielä etsi jumalallisen elämän totuutta, jos hän käy ympärillä etsimässä niitä ihmisiä, jotka »jotakin toteuttavat», jotka osaavat rakastaa, jotka eivät ainoastaan »puhu», vaan elämässäänkin näyttävät, että heillä on totuus, — jos ihminen käy ympäri ja etsii niitä, silloin hän ei vielä etsi Jumalaa. Silloin ovat hänen silmänsä vielä sokeat, niin ettei hän noita ihmisiä löydä. Elämä päin vastoin edellyttää totuuden etsijässä

siksi kypsyyntä intelligenssiä, että hän näkee, ettei rakkautta ole maailmassa. Kuinka rakkautta olisi maailmassa, sitä, joka on kaiken jumalallisen elämän alku ja loppu? Jumalan oma olemus on rakkautta, — sitäkö olisi kuin kauppatavaraa ympäri maailmaa, sitäkö voisi löytää maailmalta? Silloinhan maailma olisi meille Jumala, maailma olisi ratkaissut meille arvotukset, maailma voisi selittää meille, mitä elämä on! Niin sokea, niin tyhmä, niin itserakas, niin lyhytnäköinen ei saa ihminen olla. Se, joka totuutta etsii, älköön hän luulko, että on rakkautta. Hän älköön etsikö rakkautta. Päinvastoin hän tietäköön, että rakkautta ei voi olla muualla kuin täydellisten ihmisten luona. Täydellinen rakkaus on ainoastaan täydellisten ihmisten kesken. Miksikä olla sokkosilla itsensä kanssa? Miksikä ihminen, joka etsii totuutta, pettäisi itseään ja sanoisi

itselleen: minä rakastan, tuo rakastaa, miksikä hän ei näkisi totuutta suoraan silmiin ja tietäisi, että ihminen, joka ei ole täydellinen, ei osaa rakastaa täydellisesti? Itsekkään ihmisen rakkaudessa on vielä itsekkyyttä. Hänessä voi olla epäitsekästä rakkautta, mutta on varmasti myös itsekkyyttä. Jos etsijä luottaisi ihmisiin, jos hän rakentaisi elämänsä ihmisten varaan, silloin hänen täytyisi läpikäydä katkeria ja säälimättömiä kokemuksia, heräyksiä ja pettymyksiä. Sellaiselle sannalleko totuudenetsijä rakentaisi oman elämänuskonsa? Pois se. Pois sokea usko ihmisiin. Jumalaa pitää etsiä. Se joka totuutta tahtoo, etsiköön totuutta, joka rakkautta kaipaa, etsiköön rakkauden Jumalaa. Ja kun ihminen on herännyt älyllisesti, niin ettei hän odota mitään turhaa, mitään liikaa maailmalta, silloin voi Jumala häntä kutsua. Totuus voi

hänelle ilmestyä, ja mikä on se totuus, joka ihmiselle silloin ilmestyy? Mitä ihminen saa nähdä, mitä kokea, mitä tuntea? Hän silloin saa tuntea, nähdä ja kokea sen Kristuksen, sen Jumalan toisen personan eli Isän ikuisen pojan, jossa on täydellinen rakkaus. Vaikkapa välähdykseltä, vaikkapa pieneltä välähdykseltä vain, — mutta hän saa nähdä Jumalan rakkauden. Ja kun hän näkee sen ihannekuvan ihmisestä, mikä on meidän Isämme Jumalan mielessä, elävän kuvan ja elävän tajunnan, Jumalan itsensä pojan, kun hän näkee sen ja kokee sen elämää, tuntee sen rakkautta, vaikkapa vain hetkeksi, silloin hän on tosiaan kutsuttu.

Nyt seuraa toinen askel elämän tiellä, n. k. kääntymys eli mielenmuutos, parannus, katumus, itsensäkieltämys. Seuraa näet itsestään, että kun ihminen on nähnyt elämän ihanteen, nähnyt, minkä ihmeellisen

ihanuuden ja tulevaisuuden Jumala on ihmisille valmistanut, silloin hän paljaasta ilosta ja riemusta sisällään tuntee, ettei hän enää tahdo elää itsekästä elämää, koska hän ei enää usko itsekkääseen personalliseen elämään. Hän näkee jo, että samoin kuin kaikkien ihmisten, hänenkin personallinen elämänsä ei ole todellista elämää. Hän tuntee, että todellinen elämä on salassa, on Kristuksessa, Jumalassa, totuudessa. Todellinen elämä on Jumalan yhteydessä. Ja siitä kiitollisuudesta ja riemusta, mikä hänet täyttää, hän päättää tavotella todellista elämää. Hän päättää: tuonnepäin tahdon kulkea. Samalla hän huomaa, niinkuin sanotaan dogmatikassa, kuinka kaukana hän on täydellisyydestä, kuinka mahdotonta hänen vielä olisi kantaa jumalallista elämää aina sisässään, niin kauankuin hän on heikko, syntinen, huono, epävakaa. Ei hän voi kantaa Jumalan

iloa rinnassaan aina, mutta siihen päin kulkee hänen ikävänsä, hänen kaipuunsa ja kaihonsa. Ja mielenmuutos on siinä, ettei ihminen enää rakasta itsestä, personallista elämää, vaan sitä elävää, ihmeellistä ihannetta, jonka hän on nähnyt. Toisin sanoin ihminen on nähnyt todellisuuden ja tullut kylmäksi epätodellisuutta kohtaan. Ja nyt alkaa hänessä vanhurskauttaminen.

Mikä on vanhurskauttaminen? Vanhurskauttaminen kristinuskon tuomassa muodossa on okkultisesti katsoen erityinen yritys viidennessä alarodussa eli kulttuurissa.

Kristinuskossa annettu vanhurskauttamistapa poikkeaa näet jonkun verran entisistä salatieteellisistä järjestelmistä — siitä luonnollisesta syystä, että viidennessä alarodussa, jolle kristinuskko annettiin, ihminen kehittää personallista älyään ja ym-

märryään ja voi siis suhtautua loisella tavalla elämän askeleihin kuin ennen. Aina sitä myöden kuin ihmiskunta kehittyy yleisesti, saattavat tietysti inhimilliset yksilöt suhtautua vähän uudella tavalla salaiseen tiehen. Jos ajattelempa puhdistuksen tien askeleita esim. vanhassa hindulaisessa järjestelmässä, on ensimmäinen askel *viveeka*,¹ joka vastaa kutsumusta, koska kutsumuksessa ihminen näkee todellisen; toinen askel on *vairaagja*, merkiten välinpitämättömyyttä epätodellisesta, jonka toinen puoli on vetovoima todelliseen; kolmas askel on *Shatsampatti* eli vanhurskauden kuusi hyvettä: ihmisen pitää saavuttaa shama, dama, uparati, titiksha j. n. e., s. o. saada valta ajatustensa yli, käytöksensä yli, tulla kärsivälliseksi, suvaitsevaiseksi j. n. e. Mitä tämä kolmas askel on muuta kuin kristin-

---

¹ Kts. näistä esim. Annie Besant, *Aikain Viisaus*, siv. 311, 312.

uskon vanhurskauttaminen, jossa ihminen saavuttaa oikean suhteen syntiin ja pahaan ja samalla jumalalliseen elämään?

Kun nyt ajattelemme näitä vanhoja järjestelmiä, muistamme, että kerrassaan oleellisena menetelmänä niiden vanhurskauttamistavassa on meditatsioni eli mietiskely, joka tapahtuu määrättyinä hetkinä ja kohdistuu johonkin kuudesta hyveestä, jotka kokonaisuudessaan muodostavat vanhurskauttamisen. Tässä uudessa kristillisessä järjestelmässä ei nimitetä erityisiä hyveitä. Mainitaan yleensä vain vanhurskauttaminen ja kehoitetaan ihmistä rukoilemaan, aina rukoilemaan. (Rukous on tietysti sama kuin mietiskely.) Mikähän tarkoitus oli nyt kristillisellä menetelmällä, millä tavalla tahdottiin tässä järjestelmässä saada vanhurskauttaminen aikaan ja millä tavalla ajateltiin, että se olisi mahdollinen? Ohimennen tahdon huomauttaa, että se

aika ei ole vielä ohimennyt vaan päinvastoin nyt vasta alkaa, jolloin ruvetaan ymmärtämään vanhurskauttamista. Kristillisessä järjestelmässä näet ajateltiin, että vanhurskauttaminen voisi tapahtua uudella tavalla, ei tavalla, joka olennaisesti poikkeaisi vanhoista menetelmistä, mutta siinä merkityksessä uudella, että ihminen nyt ymmärtäväisenä olentona voisi ottaa päälensä suuremman mietiskelytehtävän kuin ennen. Ennen annettiin ihmisille mietiskelytehtäviä, jotka olivat helpompia löytää ja lähempänä jokapäiväistä elämää, mutta kristillisessä järjestelmässä tähdättiin yksinomaan siihen, että ihminen pääsisi yhteyteen Kristuksen kanssa. Kristuksella tarkotettiin mystillistä Kristusta, Jumalan toista personaa, ikuista Jumalan poikaa, maailman alusta saakka olemassaolevaa Jumalan täydellisyys-ihannetta, joka on elävänä rakkauden voimana maailmamme takana.

Ajateltiin, että ihminen voisi vanhurskauttamisessa päästä tämän Jumalan Pojan yhteyteen, koska itse asiassa hänen pyrkimyksensä alkoi sillä kutsumuksella, että hän näki Kristuksen. Ajateltiin, että kun ihminen on nähnyt Kristuksen kutsumuksessa ja sitten kääntänyt mielensä Kristuksen puoleen, silloin vanhurskauttaminen voisi tapahtua uudella tavalla. Eikä tämä ajatus perustunut otaksumaan, vaan tietoon. Vanhurskauttaminen *voi* todella tapahtua uudella tavalla, kun etsijä sielussaan on nähnyt Kristuksen. Sen ei tarvitse enää tapahtua lyhyissä ja uudistuvissa mietiskelyissä, vaan voimakkaamalla, vaikeammalla, tärisevämmällä tavalla. Vanhurskauttaminen *voi* tapahtua, niinkuin dogmatikka opettaa, siten, että ihminen kokonaan antautuu Jumalan armoihin. Ihminen asettuu jumalallisen elämän suhteen rukoilevalle ja vastaanotta-

valle kannalle ja puhuu Jumalalleen näin: »Isä, minä olen epätäydellinen, tietämätön, syntinen ja itsekäs, mutta minä tulen tällaisena Sinun eteesi, tule Sinä minuun ja täytä minut. Minä pidän Sinua aina mielessäni, minä kannan Sinut aina ajatuksissani. En hetkeksikään Sinua unohda, en päästä Sinua mielestäni. En mietiskele Kristusta sunnuntaisin tai ainoastaan määrättyinä mietiskelyhetkinä päivässä, vaan pidän aina hänet mielessä, enkä koskaan hänestä eroo. Isä, ota minut tällaisena, minä olen Sinun palvelijasi, minä olen Sinun omasi!»

Ihminen joutuu täten hengessään niin salaperäiseen yhteyteen Kristuksen kanssa, että Kristus, jumalallinen tajunta yhdessä ihmisen korkeamman minän kanssa ja aivan kuin auttaen sitä vaikuttaa ja toimii ihmisen ruumiissa. Tämä vanhurskauttamista on tietysti vaikeampi kuin vanhojen

menetelmien. Sillä tässä ihmisen aina täytyy olla valveilla — varuillaan siitä, että hän ei hetkeksikään unohda Kristusta. Hänen täytyy aina pitää varansa, ettei se ajatuskuva ja ihmeellinen tieto, mikä on hänen sielussaan, haihtuisi silmistä hetkeksikään. Aina hänen sielunsa on jännitettyinä, aina hänen mielensä keskitettyinä. Hän tietää, että ainoastaan siinä on hänen elämänsä, että hän on yhtä sen suuremman elämän kanssa, joka on koko ihmiskunnan takana. Hänet täyttää suuri Jumalan rakkaus.

Vanhurskauttaminen on näin ollen sitä, että ihminen kasvaa Kristuksessa ja mais-
taa ikuisen elämän autuutta. Ikuinen autuus ei tule lahjaksi. Sitä ei saavuteta hetken kääntymyksessä. Vanhurskauttamisessa se vasta alkaa. Mutta vanhurskauttamisessa ihmiselle todellakin alkaa iankaikkinen elämä, sillä hän elää nyt

salassa toista elämää kuin ennen. Näkymättömissä, hengessään hän elää toista elämää kuin personallinen ihminen. Ja hän kasvaa siinä vähitellen, itsestään, mutta ei osaa kasvuaan määrätä. Itse hän ei voi sanoa, kuinka nopeasti hänen tulee kasvaa. Hän on pyhiinvaeltaja ja pylvääät hänen tielleen pystyttävät ne ihmiset, joissa Kristus on elävä, toisin sanoin Salainen Veljeskunta.

Kun Salainen Veljeskunta pystyttää ensimmäisen matkapylvään, silloin vanhurskauttamista seuraa uusi syntyminen. Kristillisen uskonto-opin neljäs askel, uudestaan syntyminen vastaa sitä, jota teosofisella kielellä kutsumme vihkimykseksi, ensimmäiseksi vihkimykseksi. Uusi ihminen syntyy, Kristus syntyy ihmisessä todellisena olentona, Kristus ei enää vaikuta ulkoapäin, ikäänkuin sähkölankoja pitkin, vaan syntyy itse ihmisen sisälle. Ihmisen

korkeampi minä tulee hänessä eläväksi.

Uuden syntymisen perästä alkaa uusi jakso ihmisen elämässä, jolloin Kristus hänessä kasvaa lapsesta täysi-ikäiseksi. Tätä aikaa kutsutaan vanhalla nimityksellä vihkimyksen tieksi, jonka eri osia erotetaan toisistaan eri vihkimyksillä. Kristillinen uskonto-oppi ei näihin syvenny. Se ei enää luettele eri askelia tällä tiellä, sanoo vain, että ihminen pukee päällensä Kristuksen, niin että lopulta hän ei itse enää elä, vaan Kristus hänessä. Ja se nimittää koko tietä yhdellä nimityksellä kirkastukseksi eli pyhitykseksi.

Näin olemme siis nähneet, kuinka kristillinen uskonto-oppi opettaa samoja asioita kuin muutkin uskonnot. Kirkollinen uskonto-oppi, jonka varsinainen perustaja oli Paavali, sekin opettaa, niinkuin Paavali itse sanoi, salaista Jumalan viisautta

(*theosofian en mysterioo*, jumalviisautta mysteriossa). Ja kun me henkisen kokemuksen ja tiedon valossa luemme kristillistä dogmatikkaa, silloin teemme sen huomion, minkä nyt olemme tehneet näissä luennoissa, että *ymmärrettynä* tämäkin, joka muuten on antanut aiheita niin hämäräperäisiin erimielisyyksiin, niin ahdasmielisiin katsantokantoihin, tämäkin opettaa samaa vanhaa, ikuista viisautta. Korkeintaan voimme huomata, että koska ihmiskunta aikojen vierieissä kehittyy ja kasvaa kokonaisuudessaan, vaihtelevat myös jonkun verran ne muodot, joiden avulla ikuista viisautta esitetään. Mutta ikuinen viisaus on itse aina sama, koska Jumala on sama, koska Hänen lakinsa ja elämänsä on sama ja koska ikuinen henki meissä on sama, sama eilen, sama tänäpäivänä ja sama iankaikkisuuksien iankaikkisuudessa.

OOOOOO

PEKKA ERVAST on julkaissut:

- Teosofisk Uppslagsbok.* 1897.
C. R. Sederholm (Max Müller), *Naturlig religion.* Ruotsinnos. 1897.
Den hemliga läran. 1898.
Teosofien som religion. 1898.
Annie Besant, *johdantoa teosofiaan.* Suomens. 1899.
Framtidens religion. 1900.
Valoa kohti. 1901. Kolmas painos 1909.
Haaveilija. 1902.
Kun usko petti. 1903.
R. W. Trine, *Luonteen kasvatus.* Suomens. 1903.
Uskonnosta ja elämästä. 1903.
Teosofia ja Teosofinen Seura. 1904. Toinen painos 1906.
C. W. Leadbeater, *Andra sidan döden.* Ruotsinnos. 1904.

Mitä on kuolema? 1904. Toinen painos 1907.
»Salainen oppi» ja muita kirjoituksia. 1904.
Salatieteilijän sanakirja. 1905.
Enkelein lankeemus. 1907.
Henkimaailman salaisuudet ja kuolemanjälkeinen elämä. 1907.
H. S. Olcottin elämäntyö. 1907.
Mitä on kristinusko? 1908.
Viisi esitelmää. 1908.
Uuden ajan aamunkoitteessa, 1909.
Jumalan valtakunnan salaisuudet. 1909.
Mitä on teosofia? 1909. Toinen painos 1912.
Oletko teosofi? 1909.
Veljeysaate ja pahantekijät. 1909.
Suuret uskonnot. 1911. Toinen painos 1912.
Suomen kansallishaltia. 1913.
»Hiljaisuuden ääni». 1913.
Salatiedettä omin päin. 1914.
Palaammeko maan päälle? 1914.
Kirkonopin teosofia. 1914.
Omatunto. 1905-1907.
Tietäjä. 1908 -.

PEKKA ERVASTIN
Metafyysisiä tutkielmia -sarjassa
julkaistavat teokset:

- I Teosofia hengen uskontona
- II Onko Kalevala ”pyhä” kirja?
- III Kirkonopin teosofia
- IV Jumalan valtakunnan salaisuudet
- V Mitä on kristinusko?
- VI Enkelein lankeemus
- VII Ihmiskunnan alkuperäinen kieli ja kirjoitus